

SỞ GD&ĐT.....
TRƯỜNG.....
(Đề thi gồm có 02 trang)

ĐỀ KIỂM TRA GIỮA HỌC KÌ I
Môn: NGỮ VĂN 10
(Thời gian làm bài: 90 phút)

Phần I. Đọc hiểu (6,0 điểm)
Đọc văn bản sau :

Thần Mưa

Thần Mưa là vị thần hình rồng, thường bay xuống hạ giới hút nước biển, nước sông vào bụng rồi bay lên trời cao phun nước ra làm mưa cho thế gian có nước uống và cây cối, cây cỏ trên mặt đất được tốt tươi. Thần Mưa thường theo lệnh Trời đi phân phát nước ở các nơi. Thần Mưa có tính hay quên, có vùng cả năm không đến, sinh ra hạn hán ở hạ giới, có vùng lại đến luôn, làm thành lụt lội. Do đó mà có lần ở hạ giới phải lên kiện trời vì Thần Mưa vắng mặt lâu ngày.

Công việc phân phối nước cho khắp mặt đất rất nặng nề, một mình thần Mưa có khi không làm hết, nên có lần Trời mở một cuộc thi chọn các giống thủy tộc có tài trở thành rồng hút nước phun mưa giúp sức thần Mưa. Cuộc thi rồng đó Trời đã chọn lấy địa điểm ở cửa Vũ (Vũ Môn) thuộc Hà Tĩnh ngày nay. Do đó mà trong dân gian đã có câu hát về việc cá hóa rồng.

Mồng ba cá đi ăn thề,

Mồng bốn cá về cá vượt Vũ Môn

Khi trời đất mới sinh, thì chính Trời phải làm mưa cho dân sự làm ăn. Sau vì khó nhọc quá, Trời không làm lấy mưa nữa. Trời mới sai Rồng lấy nước phun xuống làm ra mưa.

Nhưng vì số Rồng trên trời ít, không đủ làm mưa cho điều hòa khắp mọi nơi, Trời mới đặt ra một kỳ thi kén các vật lên làm Rồng gọi là thi Rồng. Khi chiếu Trời ban xuống dưới Thủy phủ, vua Thủy Tề loan báo cho các giống dưới nước ganh đua mà dự thi. Trời cắt một viên Ngự sử ra sát hạch. Hạch có ba kỳ, mỗi kỳ vượt qua một đợt sóng, con vật nào đủ sức đủ tài, vượt được cả ba đợt, thì mới lấy đỗ mà cho hóa Rồng. Trong một tháng trời, bao nhiêu loài Thủy tộc đến thi đều bị loại cả, vì không con nào vượt qua được cả ba đợt sóng. Sau có con cá rô nhẩy qua được một đợt thì bị rơi ngay, nên chỉ có một điểm. Có con tôm nhẩy qua được hai đợt, ruột, gan, vây, vây, râu, đuôi đã gần hóa Rồng, thì đến lượt thứ ba, đuối sức ngã bổ xuống lưng cong khoằm lại và chất thải lộn lên đầu. Hai con cùng phải trở lại yên nghiệp ở đồng như trước. Đến lượt cá chép vào thi, thì gió thổi ào ào, mây kéo đầy trời, chép vượt luôn một hồi qua ba đợt sóng, vào lọt cửa Vũ Môn. Cá chép đỗ, vây đuôi, râu, sừng tự nhiên mọc đủ, dạng bộ oai nghi, cá chép hóa Rồng phun nước làm ra mưa.

(Trích *Thần Mưa*, *Quyển ba: Thần thoại (Việt Nam - Trung Hoa)*, *Tuyển tập văn chương nhi đồng*, Doãn Quốc Sĩ, NXB Sáng Tạo, 1970, T.32 - T. 33)

Câu 1. Văn bản trên thuộc thể loại nào?

- A. Thần thoại
- B. Sử thi
- C. Truyền thuyết
- D. Truyện cổ tích

Câu 2. Xác định ngôi kể trong văn bản

- A. Ngôi thứ nhất
- B. Ngôi thứ hai
- C. Ngôi thứ ba
- D. Kết hợp ngôi thứ nhất và ngôi thứ ba

Câu 3. Theo đoạn trích, thần mưa có hình dáng như thế nào?

- A. Hung dữ.
- B. Vị thần hình rồng
- C. Lực lưỡng
- D. To bè bè

Câu 4: Phương thức biểu đạt chính của đoạn trích trên là:

- A. Tự sự
- B. Biểu cảm
- C. Nghị luận
- D. Miêu tả

Câu 5. Con vật nào đã vượt qua cuộc thi vượt Vũ Môn?

- A. Tôm
- B. Rồng
- C. Cá rô
- D. Cá chép

Câu 6. Mục đích của việc tác giả kể về cá rô, tôm và cá chép là gì?

- A. Tạo sự sinh động, hấp dẫn
- B. Lí giải những đặc tính của chúng
- C. Tạo bất ngờ
- D. Tạo sự quen thuộc, gần gũi

Câu 7. Từ nội dung câu chuyện, có thể thấy một đặc điểm nào nổi bật của thần thoại?

- A. Ước mơ về cuộc sống tốt đẹp
- B. Khát vọng trường sinh bất tử
- C. Giải thích các hiện tượng tự nhiên
- D. Giải thích nguồn gốc của vũ trụ.

Trả lời câu hỏi/ Thực hiện yêu cầu:

Câu 8: Qua truyện Thần Mưa, người xưa bày tỏ ước mơ gì?

Câu 9: Anh chị rút ra được thông điệp tích cực gì sau khi đọc văn bản?

Câu 10. Hãy viết một đoạn văn ngắn (khoảng 6 -8 dòng) trả lời câu hỏi: làm gì khi phải đối mặt với khó khăn thử thách?

Phần II. Viết (5,0 điểm)

Theo anh/ chị lòng biết ơn trong cuộc sống có cần thiết không ? Hãy viết bài văn nêu suy nghĩ của anh/chị về vấn đề này.

-----Hết-----

ĐÁP ÁN VÀ HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ KIỂM TRA GIỮA HỌC KÌ I

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I	ĐỌC HIỂU		6,0
	1	A	0.5
	2	C	0.5
	3	B	0.5
	4	A	0.5
	5	D	0.5
	6	B	0.5
	7	D	0.5
	8	Qua truyện <i>Thần Mưa</i> , người xưa bày tỏ ước mơ: về cuộc sống tốt đẹp, mưa thuận, gió hòa.	0.5
	9	Bài học rút ra từ văn bản: <i>Gợi ý</i> - Để thành công cần phải trải qua khó khăn thử thách - Không có gì là có sẵn, chúng ta phải lao động để đạt được.....	1,0
	10	<i>Gợi ý:</i> + Những khó khăn, thử thách là điều không thể tránh khỏi trong cuộc sống + Ta cần đối mặt một cách chủ động, tự tin vì: ++ Những khó khăn, thử thách là môi trường giúp ta rèn luyện bản lĩnh vững vàng. ++ Giúp ta rèn luyện ý chí, nghị lực; có sức mạnh tinh thần để từng bước dẫn thân vào cuộc đời; làm chủ cuộc đời của mình... ++ Vượt qua khó khăn, thử thách giúp ta hiểu được chính mình, phát hiện ra năng lực bản thân, linh hoạt trong cách xử lí tình huống và có thêm kinh nghiệm để phát triển tương lai.	1,0
II	VIẾT		
		Theo anh/ chị lòng biết ơn trong cuộc sống có cần thiết không ? Hãy viết bài văn nêu suy nghĩ của anh/chị về vấn đề này.	4,0
		a. Yêu cầu chung: HS kết hợp được kiến thức và kĩ năng để viết bài văn nghị luận xã hội. Bài viết phải có bố cục 3 phần (mở bài, thân bài, kết bài) đầy đủ, rõ ràng; đúng kiểu bài nghị luận; diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.	0,25
		b. Xác định đúng vấn đề nghị luận sự cần thiết của lòng biết ơn trong cuộc sống.	0,5
		c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm HS có thể triển khai theo nhiều cách, nhưng cần giới thiệu được vấn đề cần bàn luận, nêu rõ lí do và quan điểm của bản thân, hệ thống luận điểm chặt chẽ, lập luận thuyết phục, sử dụng dẫn	2,5

	chứng thuyết phục. Sau đây là một hướng gợi ý: 1. Mở bài: Dẫn dắt và giới thiệu vấn đề cần bàn luận (sự cần thiết phải có lòng biết ơn). 2. Thân bài: - Giải thích: Lòng biết ơn là tình cảm biết trân trọng, ghi nhớ công ơn của người khác dành cho mình, đã giúp đỡ mình. - Biểu hiện của lòng biết ơn. + Kính yêu, giúp đỡ, chăm sóc ông bà, cha mẹ. + Kính trọng, vâng lời thầy cô + Thờ cúng ông bà, tổ tiên đã qua đời. + Tri ân các anh hùng, thương binh, liệt sĩ đã anh dũng hi sinh thân mình bảo vệ và giữ gìn độc lập chủ quyền dân tộc. – Truyền thống tôn sư trọng đạo, tôn vinh công ơn của các thầy cô giáo. + Biết ơn những người đã giúp đỡ mình trong nhiều vấn đề khác nhau. - Sự cần thiết phải có lòng biết ơn trong cuộc sống + Lòng biết ơn là đạo lí, là lẽ sống, là truyền thống quý báu của dân tộc. + Lòng biết ơn là một tình cảm thiêng liêng, là cơ sở của những hành động đẹp + Lòng biết ơn chính là nền tảng, là tiền đề để xây dựng một xã hội tốt đẹp. + Mọi thứ không tự nhiên mà có, tất cả những gì chúng ta được hưởng thụ đều phải đánh đổi bằng mồ hôi, nước mắt, xương máu, thậm chí là tính mạng con người. Bởi thế chúng ta cần biết ơn đến những người đã đem đến cho chúng ta cuộc sống trọn vẹn như ngày hôm nay. - Dẫn chứng - Mở rộng: Trong cuộc sống còn có nhiều người sống vô ơn, bội nghĩa - Bài học + Bài học nhận thức: Lòng biết ơn là một đức tính cần có ở mỗi con người. + Bài học hành động: Phấn đấu học tập tốt, rèn luyện nhân cách nhân phẩm trở thành người hữu ích mai này đem sức mình xây dựng quê hương đất nước. 3. Kết bài: Khẳng định ý nghĩa của lòng biết ơn	
	<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp Tiếng Việt.	0,25
	<i>e. Sáng tạo:</i> Bài viết có giọng điệu riêng; cách diễn đạt sáng tạo, văn phong trôi chảy.	0,5
Tổng điểm		10.0

